

Vurdering af prisudvikling

Vedrører:	Prisudviklingen for landbrugets salgsprodukter og driftsmidler
Periode:	Til og med 4. kvartal 2010
Beregninger afsluttet:	30. juni 2009

Landbrugets salgspriser skønnes i gennemsnit at falde 14 pct. i 2009, mens faktorpriserne kun falder 5 pct. Salgspriserne er dermed tilbage på niveau fra før 2007, mens faktorpriserne stadig ligger forholdsvis højt. I løbet af 2010 forventes balancen mellem salgs- og faktorpriser at forbedres med stigende salgspriser på mælk og kød.

Kornpriserne ligger i øjeblikket på et lavt niveau. Det skyldes primært sidste års store høst samt et forbrug, der er trykket af den økonomiske krise. Meldinger fra USA om et større majsareal end forventet har desuden sat priserne under fornyet pres efter en periode med opadgående tendens i maj. Langsigtede trends peger dog i retning af en

opadgående kornpris, ud fra forventninger om øget forbrug til både fødevarerproduktion og biobrændstoffer.

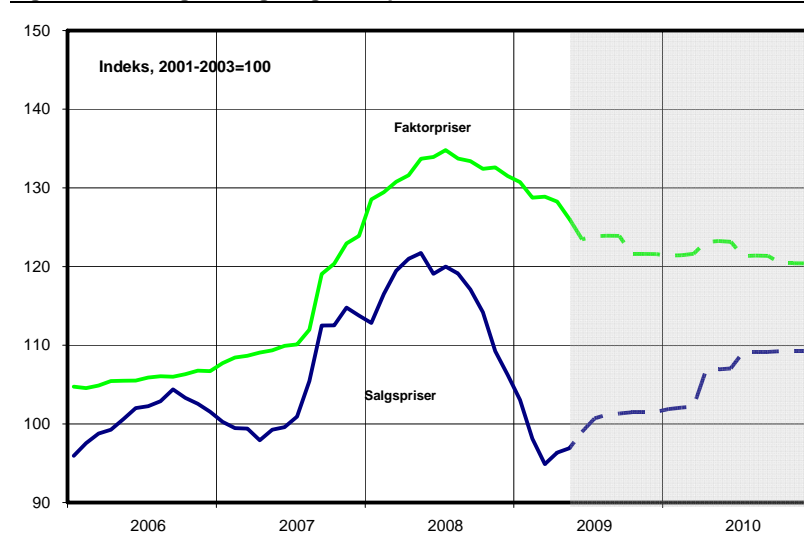
Landbrug & Fødevarer skønner, ud fra de foreliggende informationer fra foråret 2009, at landmændenes afregningspriser for korn bliver lavere i 2009/10 - ca. 15 pct. - end i høståret 2008/09. Skønnet bygger på forventninger om en normal global høst, der ikke i væsentlig grad rammes af tørke, dårligt høstvejr eller andre uforudsigelige hændelser, som indvirker på produktionens størrelse.

Priserne på øvrige planteprodukter ventes at blive påvirket af ændringer i kornprisen.

Rapsprisen skønnes som kornprisen at falde i forhold til prisen efter høst 2008. Produktionen af raps forventes at falde lidt i 2009 i forhold til 2008, både globalt og i EU. Til gengæld er det tilsåede areal med soja stort i år. Efter en faldende produktion de seneste tre høstår forventes i år en stigning på 14 pct. i forhold til sidste år.

Prisforudsigelserne på korn og raps har som forudsætning, at den globale balance

Figur 1. Landbrugets salgs- og faktorpriser

Tabel 1. Skønnede prisforskydninger ift året før, pct.

	Driftsår*		Kalenderår*	
	2008/09	2009/10	2009	2010
Landbrugets salgsprodukter	-7	-3	-14	8
Heraf:				
Korn	-31	-15	-38	5
Raps	4	-13	-20	-1
Sukkerroer	-6	11	2	5
Kartofler til konsum	-19	-8	-24	6
Kartofler til fabrik	-7	-3	-5	-1
Frø	-15	-3	0	-9
Konv. mælk	-18	-7	-26	13
Øko. mælk	-10	-10	-22	9
Oksekød	3	-5	-8	3
Svinekød	9	6	-1	11
30 kg. smågrise	11	14	12	18
Æg	2	-1	-2	0
Slagtekyllinger	2	-5	-11	1
Mink	-4	-9	-18	1
Landbrugets faktorpriser*	5	-6	-5	-3
Heraf:				
Foderstoffer	2	-14	-13	-11
Kunstgødning	41	-33	-15	-17
Udsæd	3	-11	-9	-8
Bekæmpelsesmidler	7	1	0	3
Brændstoffer	-14	-13	-30	6
El	15	-8	-2	-3
Reparation og vedligeholdelse	3	1	2	1
Tjenesteydelser	3	2	2	1

mellem produktion og forbrug normaliseres i løbet af 2010. En normal høst og et normalt forbrug vil reducere de store lagre af korn, som stadig præger markedet. Lagrene skyldes dels en stor høst sidste år, dels den økonomiske afmatning, der har præget handlen med landbrugsvarer markant siden efteråret 2008.

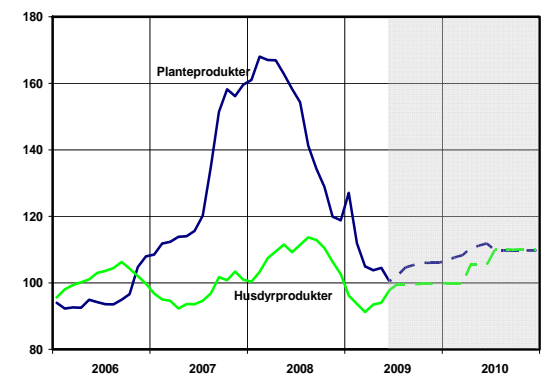
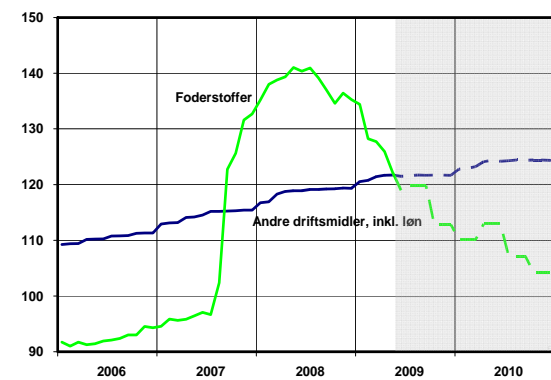
Fra et prisboom på mejeriprodukter i 2007 og begyndelsen af 2008 er markedssituationen ændret næsten 180 grader. De dårlige

globale konjunkturer har dæmpet udviklingen i efterspørgslen efter mælkeprodukter. Produktionen har ikke tilpasset sig hurtigt nok, og med et stigende globalt udbud er verdensmarkedspriserne faldet markant siden starten af 2008.

Herhjemme er det lykkedes at holde et forholdsvis højt afregningsniveau frem til midten af 2008, hvorefter mælkeprisen er blevet sat ned ad flere omgange. Salget af økologisk mælk er også mærket af den økonomiske krise, og økologitillægget blev sat ned med 10 øre pr. 1. maj 2009. Landbrug & Fødevarer skønner, at afregningsprisen på mælk i 2009 vil blive 25 pct. lavere end i 2008. I gennemsnit skønnes den til 2,09 kr. pr. kg inklusiv efterbetaling.

Trods den økonomiske krise har oksekødspriserne i EU ligget på et forholdsvis højt niveau siden starten af 2008. Herhjemme lå oksekødspriserne i 1. kvartal 2009 på linje med priserne fra første kvartal 2008. Der skønnes dog et mindre fald i priserne i løbet af 2009.

De forholdsvis stabile oksekødspriser på det europæiske marked skyldes blandt andet, at den globale produktion er faldet i takt med det vigende forbrug. I både USA, Brasilien og Argentina er væksten i oksekødsproduktionen bremset op som følge af dårlig økonomi i sektoren. Kvægbestanden i USA er

Figur 2. Landbrugets salgspriser, Indeks 2001-2003=100**Figur 3. Landbrugets faktorpriser, Indeks 2001-2003=100**

nu på det laveste niveau siden 1959. I Argentina er store græsarealer inddraget til dyrkning af andre afgrøder eller ramt af tørke, og det presser foderforsyningen i kvægproduktionen.

Efter en kortvarig forbedring af svinepriserne midt i 2008 har et stort globalt udbud, kombineret med økonomisk afmatning og lave dollarkurser, presset priserne tilbage på det lave niveau fra 2007. Efter et kriseramte første kvartal 2009 er afregningspriserne endelig begyndt den længe ventede optur. Landbrug & Fødevarer skønner, at den gennemsnitlige afregningspris ender på 9,70 kr. pr. kg i 2009, hvorefter den skønnes at stige til 10,81 kr. pr. kg i 2010.

Den globale svinekødsproduktion forventes trods krise at stige lidt i 2009. En stigende hjemmemarkedsproduktion i Kina udligner reduktionerne i de fleste andre store produktionslande. En styrket kinesisk økonomi i andet halvår 2009 og et stabilt amerikansk forbrug af svinekød forventes desuden at trække en samlet global forbrugsstigning på 2 pct. i 2009.

På omkostningssiden forventes i gennemsnit faldende priser. Foderomkostningerne ventes at falde med 13 pct. samlet set i

2009 og 11 pct. i 2010. Faldet i 2010 er baseret på en forventning om faldende proteinpriser, mens faldet i 2009 også skyldes det skiftende afregningsniveau for foderkorn.

Priserne på kvælstofgødning har været kraftigt nedadgående i løbet af 2. kvartal 2009. Om bunden allerede nu er nået, eller der vil komme yderligere prisfald, er usikkert. Det vil i høj grad også afhænge af, om der kommer mere gang i efterspørgslen fra de store asiatiske lande. Prisen på kali er ikke faldet i helt samme takt, men der er opbygget store lagre, som kan indikere et fortsat prisfald. Med udgangspunkt i markedssituationen og forventede lave oliepriser både i 2009 og 2010 skønnes gødningspriserne i gennemsnit at holde samme prisniveau fra midten af 2009 og frem til udgangen af 2010.

Prognosen omfatter en periode, der ligger godt 1½ år frem. Det indebærer en betydelig usikkerhed, som må holdes for øje ved brugen af de angivne prisændringer på de forskellige områder. Desuden kan markedsf forholdene, der ligger til grund for forudsigelserne, ændres væsentligt på kort sigt. Med de usikre økonomiske udsigter der præger verdensøkonomien i øjeblikket, kan der opstå store udsving i priser og mængder på det globale marked.

Forudsætninger

Verden

Verdensøkonomien blev i efteråret 2008 ramt af et markant tilbageslag som følge af den skærpede finanskrisen. Den store svækkelse af verdensøkonomien kom på et tidspunkt, hvor væksten i forvejen var på vej ned efter flere års kraftig højkonjunktur. Den skærpede finanskrisen har medført et fald i forbruger- og erhvervstilliden verden over, kraftige fald i aktiekurserne og en betydelig nedgang i den internationale varehandel og dermed i industriproduktionen. Samtidig medførte den finansielle uro, at kreditpolitikken er strammet væsentligt i pengeinstitutterne. Mange lande har oplevet øget rentespænd og pres på deres valuta.

Den økonomiske krise er indtrådt med stor samtidighed på tværs af verdens lande og har fået markante økonomiske virkninger. Stort set alle OECD-lande oplevede således negativ økonomisk vækst i fjerde kvartal 2008, og det samme er tilfældet i første kvartal 2009. Ledigheden stiger alle steder. Stigningen i arbejdsløsheden ventes at fortsætte ind i 2010, selvom produktionen stabiliseres i løbet af 2009, og der imødeses en begrænset økonomisk vækst i 2010. I OECD-området skønnes ledigheden at stige til ca. 10 pct. af arbejdsstyrken i 2010.

Den kraftige vending i verdensøkonomien har sat sine markante aftryk i råvarepriserne. Råolieprisen blev gennem 2. halvår 2008 mere end halveret og faldt til ca. 30 \$ pr. tønde. Senere steg prisen igen til 60-70 \$. I USA faldt inflationen fra over 5 pct. i sommeren 2008 til forventet negativ prisvækst i 2009. Også i 2010 ventes en lav inflation.

De svækkede konjunkturer er søgt imødegået via markante pengepolitiske lempelser verden over. Den amerikanske centralbank

(FED) har sænket styringsrenten til 0-1/4 pct. i december 2008 og har reelt ført en nulrente-politik i første halvår 2009. Det forventes, at den lave rente fastholdes til medio 2010, hvorefter renten gradvis hæves.

Dollaren er i løbet af det seneste halve år blevet styrket i forhold til euroen og dermed den danske krone. En dollar koster i øjeblikket omkring 5,30 kr. I 2010 ventes Finansministeriet, at dollarkursen vil blive omtrent uændret på 5,50 kr.

EU

De øvrige EU-lande er også hårdt ramt af finanskrisen. Lande som Sverige og Tyskland, der har en stor eksport af konjunkturfølsomme varer, er særlig hårdt ramt. Den Europæiske Centralbank (ECB) har i maj 2009 sænket styringsrenten til et historisk lavt niveau på 1 pct. Der imødeses ikke umiddelbart flere sænkninger, og fra medio 2010 kan måske ventes gradvise stigninger.

Danmark

Den danske økonomi blev også hårdt ramt af den globale krise både via pres på kronen, svækkede eksportmuligheder og nedgang i den indenlandske efterspørgsel. Gennem 4. kvartal 2008 og første kvartal 2009 er produktionen faldet med 3-4 pct. hovedsagelig på grund af et stort fald i industriproduktionen. Ledigheden er nu stærkt stigende, dog fra et meget lavt niveau. Der ventes fortsat overskud på betalingsbalancen, men underskud på de offentlige budgetter. Inflationen er aftagende. Stigningen i forbrugerpriserne skønnes af Finansministeriet til kun 1,4 pct. i 2009 og 2,1 pct. i 2010. Lønstigningstakten ventes også at aftage til i gennemsnit 3,25 pct. i 2009. Rentspændet til EURO-området ventes yderligere indsnævret gennem 2009.

Vegetabilier

Korn

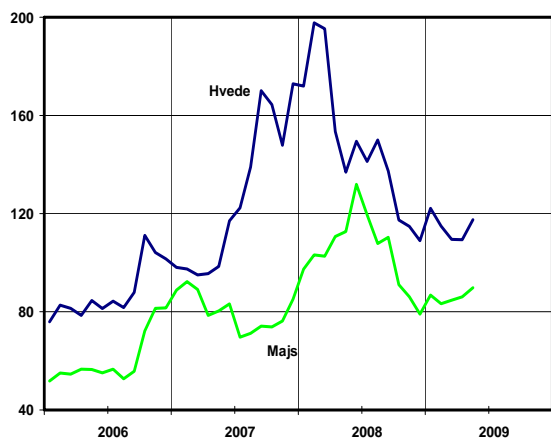
Verden

Den globale produktion af korn ventes i 2009/10 at falde med omkring 2,3 pct., mens forbruget ventes at stige 1,4 pct.

Prognoserne for 2009/10-høsten tyder på, at forbruget vil være på niveau med produktionen, og at lagrene derfor stort set vil være uændrede. Trods en stigning i det globale kornareal på godt 3 mio. ha forventes produktionen af korn at falde lidt på grund af lavere høstudbytter i forhold til sidste års rekordudbytter. Det seneste skøn for kornproduktionen er fra USDA's juliskøn, som normalt er langt mere sikkert end de tidligere skøn. Den opadgående korrektion i arealet i forhold til de tidligere skøn betyder, at kornmarkedet kan komme endnu mere under pres end tidligere forventet, og priserne i høst kan derfor ende lavere end angivet i denne prognose.

2008/09-høsten var god både i EU, USA, Ukraine/Rusland og Australien. Undtagel-

Figur 4. 0-3 mdr's futurepriser for hvede og majs på Chicago Kornbørs, kr. pr. hkg

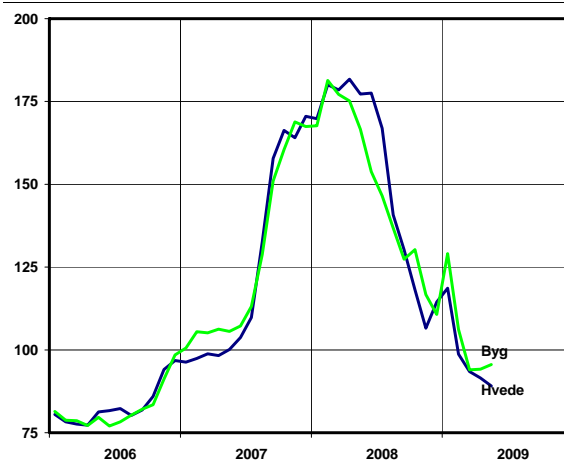

Kilde: Chicago Kornbørs

sen var Argentina, hvor udbyttet var præget af tørke. Høje eksportafgifter har samtidig påvirket udviklingen i Argentinas hvedeareal, som er reduceret mere end 30 pct. siden 2007.

Efter en periode med meget stram kornbalance betød den store produktion i 2008/09, at de globale kornlagre igen er store. Der vurderes at være oplagret en mængde korn, der svarer til 20 pct. af verdens årsforbrug.

Figur 5. Salgspriser for hvede og byg, kr. pr. hkg

Lagersituationen betyder, at kornmarkedet frem mod høst er presset, da der er rigeligt korn til rådighed både i EU og globalt. Indtil videre tegner høsten udmærket, og der er endnu ikke kommet efterretninger om vejrforhold, der kan få markant indflydelse på udbyttet i de store kornområder.

Det globale forbrug af korn ventes at blive på niveau med sidste år. De lave kornpriser kan medvirke til at stimulere forbruget af korn til biobrændstof, og Asien ventes fortsat at øge forbruget til fødevarerproduktion.

Tabel 2. Markedsoversigt for hvede og foderkorn, mio. tons

	Verden				EU-27			
	Produktion	Forbrug	Slutlager	Lager i pct. af forbrug	Produktion	Forbrug	Slutlager	Lager i pct. af forbrug
2007/08	1.687	1.673	280	16,7	256	270	26	9,4
2008/09*	1.782	1.709	354	20,7	313	279	39	14,1
2009/10**	1.740	1.734	360	20,8	284	277	32	11,4

*Foreløbig

**USDA-skøn juli 2009

Kilde: USDA

EU

Kornproduktionen i EU skønnes i 2009 at falde med 9 pct., mens forbruget stort set er uændret. Kornproduktionen falder især på forventning om lavere høstudbytter, men også arealet er lavere end sidste år.

Kornarealet i EU-27 ventes i 2009 at udgøre 58,5 mio. ha, og det er et fald på omkring 3 pct. i forhold til sidste år. Produktionen og forbruget af korn i EU balancerer stort set. Dog forventes eksporten at blive større end importen, og slutlageret vil falde til godt 11 pct. af årets forbrug. Internt i EU vil der desuden være behov for en omfordeling af korn fra overskudsområder til områder med underskud.

Tabel 3. Kornarealet i EU-27, 1.000 ha

	2008	2009	Ændring
Hvede	26.536	25.828	-2,7
Byg	14.616	14.091	-3,6
Majs	8.870	8.655	-2,4
Rug	2.751	2.720	-1,1
Øvrige	7.263	7.184	-1,1
I alt korn	60.036	58.478	-2,6

*Skøn fra marts 2009

Kilde: COCERAL

Priserne på korn internt i EU varierer en del fra region til region. Selv i de vesteuropæiske lande kan der opstå en situation efter høst, hvor markedspriserne kommer under interventionsniveauet på ca. 76 kr. pr. hkg. Generelt forventes prisen dog at blive trukket op over interventionsprisen og dermed blive bestemt af efterspørgslen på verdensmarkedet. For det kommende markedsår er der endnu ikke noget der tyder på, at høsten

i EU vil blive reduceret væsentligt af vejrliget. Et forventet lavere udbytte som følge af tørke i Bulgarien og Ungarn opvejes af optimistiske høstprognoser fra Tyskland og Frankrig. Vejret i de kommende måneder kan dog stadig nå at påvirke både mængder og kvalitet.

Danmark

Kornarealet i Danmark ventes at blive i omegnen af 1,48 mio. hektar, og det er en nedgang på 1,2 pct. i forhold til i 2008. Forudsat normale høstudbytter bliver høstens størrelse i 2009 på ca. 8,8 mio. tons, og det er 2,5 pct. mindre end i 2008. Forbruget af korn ventes at være stort set uændret i forhold til i 2008.

Tabel 4. Kornarealet i Danmark 1.000 ha

	2005	2006	2007	2008	2009	Ændring
Hvede	674	684	675	637	730	14,6
Byg	702	677	630	716	610	-14,8
Rug	27	27	24	29	30	3,4
Øvrige	90	101	97	116	110	-5,2
I alt korn	1.493	1.489	1.426	1.498	1.480	-1,2

*Skøn fra marts 2009

Kilde: COCERAL

De gennemsnitsfakturerede salgspriser for foderhvede lå for april i år på 89 kr. pr. hkg. Det er 88 kr. under niveauet fra sidste år på samme tid. Foderbygpriserne lå 71 kr. pr. hkg under niveauet fra sidste år.

Landbrug & Fødevarer skønner, at kornpriserne efter høst vil falde i forhold til gennemsnitsprisen for indeværende høstår. Priserne efter kommende høst ventes i Danmark derfor at falde i omegnen af 35-40 kr. pr. hkg for byg og hvede i forhold til sidste høst. Landbrug & Fødevarer skønner, at

salgsprisen på foderhvede og foderbyg for markedsåret 2009/10 bliver på 97 kr. pr. hkg mod henholdsvis 113 og 116 kr. pr. hkg i 2008/09.

Hvis de allerseneste meldinger fra USDA om opskrivning af den globale høst holder stik, kan det dog betyde, at kornprisen i høst bliver lavere end tidligere forventet. Forbedringer i de økonomiske udsigter og et stigende globalt forbrug vil være afgørende for at trække kornpriserne op i løbet af året.

Raps

Verden

Markedet for raps bestemmes i høj grad af markedet for andre oliefrø. Over halvdelen af den samlede oliefrøproduktion kommer fra sojabønner. Både USA, Argentina og Brasilien har udvidet arealerne med sojabønner, og også arealerne med raps er stigende.

Efter 2 år med stagnerende produktion ventes den globale produktion af oliefrø således at stige med 7 pct. i 2009/10. Det skyldes større arealer og forventet bedre udbytte end sidste høstår.

Efterspørgslen efter vegetabilsk olie er i de seneste år steget markant. Fra 2003 til 2008 er det globale forbrug steget med 20 pct.,

og i markedsåret 2009/2010 forventes det globale forbrug at stige med yderligere 3 pct. Når priserne på mineralsk olie stiger, så bliver vegetabilsk olie til industrielle formål mere konkurrencedygtig. I EU anvendes rapsolie til biodiesel, mens man andre steder anvender palmeolie og sojaolie til ditto.

Figur 6. Raps, Hamburg, kr. pr. hkg

Kilde: USDA

Lagre af soja er i de seneste år faldet kraftigt i både USA, Argentina og Brasilien, mens Kina har opbygget et større lager. Det kinesiske lager anses for at være et strategisk lager til sikring af forsyningen på hjemmemarkedet. Det forventes ikke at påvirke prisdannelsen på verdensmarkedet i væsentlig grad, hvorimod de små lagre i USA og Sydamerika fortsat vil have en positiv effekt på sojaprisen.

Tabel 5. Oliefrøproduktion i verden, mio.tons

	Oliefrø			Sojabønner		Raps	
	Verden	USA	EU	Verden	USA	Verden	EU
2004/05	381	96	23,7	216	85	46	15,4
2005/06	391	96	23,5	221	84	49	15,5
2006/07	404	97	24,5	237	87	45	16,1
2007/08	392	82	24,5	221	73	48	18,3
2008/09*	395	89	27,2	211	81	58	19,0
2009/10**	423	96	26,1	244	89	55	18,3

*Foreløbig

**USDA-skøn juli 2009

Kilde: USDA

EU

Oliefrøproduktionen i EU forventes at falde med 4 pct. i 2009 efter en stigning i produktionen på 11 pct. fra 2007 til 2008. Det europæiske oliefrømarked er domineret af importeret soja og raps. Den samlede oliefrøproduktion ventes i 2009 at blive på 26,1 mio. tons, heraf 18 mio. tons raps. Det samlede forbrug af oliefrø ventes at stige med ca. 1 pct. blandt andet som følge af øget forbrug af rapsolie til biodiesel.

Danmark

Arealet med raps til høst er i år ca. 170.000 ha og dermed på størrelse med arealet sidste år. Med et normalt udbytte betyder det, at produktionen af raps falder med 6 pct. i forhold til sidste år, hvor udbyttet lå pænt over middel. I alt forventes en høst på knap 0,6 mio. tons. De danske priser på raps styres af verdensmarkedet.

Den gennemsnitsfakturerede rapspris for maj måned var 217 kr. pr. hkg, og det er 100 kr. lavere end i maj sidste år. Landbrug & Fødevarer forventer, at rapsprisen vil stabilisere sig på et lidt højere niveau efter høst, så rapsprisen i gennemsnit bliver 230 kr. pr. hkg i 2009/10. I 2008/2009 blev den gennemsnitlige pris på 264 kr. pr hkg.

Sukker

Verden

Verdensmarkedspriserne på sukker er steget igen efter et markant fald i 2007. Prisudviklingen på sukker påvirkes af prisudviklingen på de øvrige landbrugsprodukter samt prisen på olie. Brasilien anvender en stadig større del af deres rørsukker i ethanolproduktion i stedet for at raffinere den til sukker, og derfor øges sammenhængen mellem udviklingen i råolieprisen og sukkerprisen.

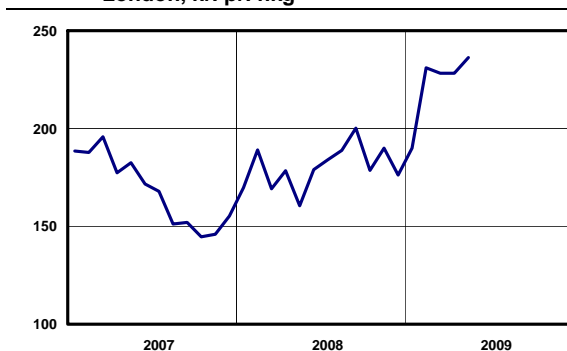
Brasilien er verdens største producent af sukker med en andel af den globale produktion på 23 pct. I 2008 gik 40 pct. af deres rørsukkerproduktion til produktionen af

hvidt sukker, mens 60 pct. gik til ethanolproduktion. I 2009/2010 forventes andelen til hvidt sukker dog at stige til 42,5 pct. Den globale økonomiske krise har siden september 2008 lagt en dæmper på investeringerne i Brasiliens ethanolproduktion. Mange af de projekterede møller har udsendt opstarten foreløbig til 2010.

Ethanol udgør 16 pct. af brændstofforbruget i Brasilien, og udbredelsen af biler, der kan køre på ethanol, er stor. 90 pct. af alle nye solgte biler kan køre på ethanol.

Den globale produktion af råsukker ventes at stige 7 pct. i 2009/10 efter en nedgang i produktionen sidste år på 11 pct. Forbruget ventes at stige med 1 pct. Årsagen til den øgede produktion skyldes fortrinsvis øget produktion i Brasilien, Indien og Kina, mens produktionen forventes at være stabil i EU.

Figur 6. Verdensmarkedsprisen på hvidt sukker, London, kr. pr. hkg

Kilde: FO-Licht

EU

Det europæiske sukkermarked har tidligere været kendetegnet ved, at produktionen er stærkt subsidieret. Ifølge WTO-aftalen er EU i gang med at udfase subsidierne til sukkerproduktionen. Sukkerprisen skal reduceres med 36 pct. i løbet af en fireårig periode, som begyndte i 2006/07. Producenterne kompenseres med en afkoblet støtte svarende til 64,2 pct. af prisfaldet.

Fra 1. oktober 2009 suspenderes EU's importtold for sukker. Frem til 2015 gælder en overgangsordning, hvor der efter nærmere kriterier kan pålægges told på sukkerprodukter fra ikke-udviklingslande.

Reformen af EU's sukkerregime har betydet, at EU i løbet af de seneste år er gået fra at være nettoeksportør af sukker til at være nettoimportør. I 2009/2010 forventes EU at blive verdens største nettoimportområde med import af 3 mio. tons råsukker. EU's egen produktion forventes at udgøre 17 mio. tons, som er på niveau med sidste år.

Danmark

Herhjemme er arealet med sukkerroer faldet med 15 pct. siden 2006, og der blev dyrket sukkerroer på 45.000 ha sidste år. Produktionen forventes at være nogenlunde uændret i år. Den gennemsnitlige afregningspris for høståret 2009/2010 forventes at ligge lidt højere end året før og nå op på godt 300 kr. pr. hkg an fabrik.

Frø

Verden

Frø handles næsten uden restriktioner på verdensmarkedet. Det medfører, at produktionen flytter derhen, hvor de komparative fordele er de største. De primære produktionsområder er staten Oregon i USA, New Zealand, Canada og Danmark. Det frie marked medfører nogle cykliske svingninger i pris og dermed udbud.

Figur 6. Arealet med græsfrø i Danmark, ha

	2006	2007	2008	2009
Hvede	6.500	6.000	5700	4800
Alm. rajgræs	32.000	33.000	34.300	27.700
Italiensk rajgræs	1.700	1.600	1.300	1.500
Rødsvingel	5.400	5.700	9.200	5.000
Engrapgræs	5.000	4.700	4.500	3.600
Hundegræs	1.500	1.700	2.000	800
Andet	6.900	7.300	6000	2.800
I alt	59.000	60.000	63.000	46.200

Anm: Kontraherede arealer i april/maj

Udsigterne for 2009 peger i retning af forholdsvis store overgangslagre på grund af lavere salg end ventet siden midten af 2008. Det vil presse priserne nedad.

EU/Danmark

Danmark er EU's største producent af frø. Produktionen i Danmark udgør 40 pct. af EU's samlede produktion - fulgt af Holland, Tyskland, Tjekkiet, Frankrig og Polen.

Mens USA er verdens største græsfrøproducent, er Danmark verdens største eksportør af tempererede græsser. Dog er denne position under pres, da USA med lav dollarkurs i 2007-08 har haft rekordeksport til især EU. USA's eksport forventes at blive opgjort til et højt niveau også i indeværende markedsår dels på grund af en lav dollarkurs dels på grund af overproduktion og fyldte lagre.

De danske priser for 2008-høsten blev gode trods et marked, der er præget af en lav dollarkurs og økonomisk krise.

For 2009-høsten ser det dog på nuværende tidspunkt ud til, at priserne falder med op mod 10 pct. som følge af store lagre fra det foregående høstår. Det udlagte frøareal er faldet med næsten 25 pct. i forhold til 2008.

Kartofler

EU-Kommissionen har i 2008 besluttet at afvikle kvoteordningen for kartoffelstivelse frem til 2013. I markedsårene 2009/2010 og 2010/2011 udgør støttebeløbet til avlerne 22,25 euro eller ca. 166 kr. pr. ton stivelse, mod 490 kr. pr. ton stivelse i 2007/08. Den danske kvote er på 168.000 tons.

Prisen for stivelseskartofler ventes at være næsten uændret i 2010 i forhold til 2009, mens konsumkartofler ventes at stige 5 pct.

Animalske produkter

Mælk

Verden

Det globale forbrug af mejeriprodukter faldt drastisk med over 20 pct. i 2008, uden at produktionen faldt tilsvarende. Både melanskandalen i Asien og den økonomiske krise har haft en negativ effekt på den globale efterspørgsel. Verdensmarkedspriserne på både smør og skummetmælkspulver har derfor været udsat for en kraftig reduktion efter det rekordhøje prisniveau i midten af 2007.

På lidt længere sigt forventes en genopretning af den tidligere udvikling med et stigende globalt forbrug især trukket af en stigende levestand i Asien. For 2009 ventes forbruget at stige knap 2 pct. i forhold til 2008.

Tabel 7. Udvalgte mejeriers afregningspriser på standardmælk*, kr pr. kg

		Mælkepris		Gns. de sidste 12 mdr.
		Maj 09	Maj 08	
Milcobel	BE	1,61	2,51	1,97
Alois Müller	DE	1,61	0,00	2,14
Humana Milchunion	DE	1,70	2,51	2,24
Nordmilch	DE	1,63	2,29	2,00
Arla Foods	DK	1,83	2,55	2,37
Hämeenlinnan	FI	2,61	2,94	3,36
Bongrain CLE	FR	2,08	2,47	2,44
Danone	FR	2,00	2,46	2,46
Lactalis	FR	1,97	2,45	2,43
Sodiaal	FR	1,94	2,44	2,42
Dairy Crest	GB	1,87	2,21	2,31
First Milk	GB	1,59	2,05	2,12
Glanbia	IE	1,57	2,46	2,11
Kerry	IE	1,70	2,52	2,10
DOC Kaas	NL	1,39	1,87	1,92
Friesland Campina	NL	1,60	2,43	2,24
Gennemsnit		1,79	2,45	2,29
USA	US	1,35	2,15	1,89
New Zealand	NZ	1,30	2,24	1,28

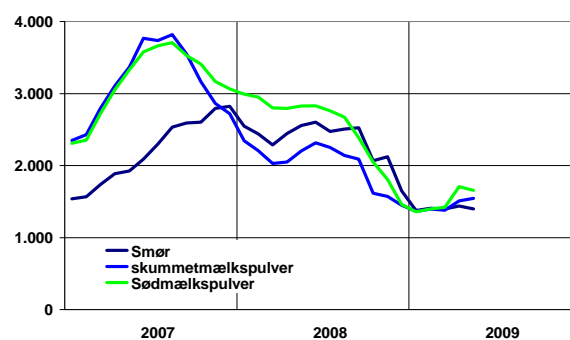
*Standardmælk indeholder 4,2 pct. fedt og 3,35 pct. protein.

Gns. seneste 12 mdr. er inkl. efterbetaling.

Kilde: LTO Nederland

Trods det lavere afregningsniveau forventes den globale produktion af mælk at stige godt 1,5 pct. i 2009 i forhold til 2008. De seneste måneder ser verdensmarkedspriserne dog også ud til at have stoppet den nedgående trend.

Figur 8. Mejeriprodukter, euro pr. tons

Kilde: Tidligere ZMP

I New Zealand og Australien ventes produktionen tilsammen at stige med henholdsvis 8 og 2 pct. i forhold til 2008, hvor foderforsyningen led under tørke.

I USA ventes produktionen at stige under 1 pct. Trods et fald i foderpriserne er mælke/foderpris-relasjonen stadig lav, og produktionsøkonomien er meget presset. Det er svært for de amerikanske farmere at udvide besætningerne, og den øgede produktion ventes udelukkende at skyldes en ydelsesfremgang pr. ko.

Argentina og Brasilien øger produktionen af mælkeprodukter med henholdsvis 3 og 5 pct. i 2009. Siden 2006 har Brasilien øget mælkeproduktionen med 6 pct. om året. Landet er nu ikke længere nettoimportør af mejeriprodukter men derimod en betydende eksportør.

EU

Trods en kvoteudvidelse på 1 pct. forventes produktionen af mælk kun at stige med 0,3 pct. i 2009 i EU. Det skyldes de dårlige afregningsforhold og en presset eksport-situation. Især Storbritannien og Sverige har haft svært ved at udnytte landekvoten fuldt ud i det seneste kvoteår, men også Tyskland, Frankrig og Spanien har ligget under fuld udnyttelse.

EU-Kommissionen genindførte i januar 2009 eksportstøtten for mejeriprodukter som hjælp til kriseramte europæiske mælkeproducenter. Kommissionen har også åbnet for privat lagring af smør allerede fra 1. januar 2009.

Der er i øjeblikket 81.200 tons smør og 203.000 tons skummetmælkspulver på interventionslager. EU kan maksimalt intervenere 30.000 tons smør og 109.000 tons skummetmælkspulver til forudsatte priser i perioden fra 1. marts til 31. august. Man har dog benyttet sig af muligheden for at udvide opkøbet til intervention ved licitationsbestemte priser. Derudover arbejder Kommissionen på at forlænge interventionsperioden helt frem til februar 2010.

I forbindelse med EU's sundhedstjek har medlemslandene vedtaget at arbejde hen imod en ophævelse af mælkekvotesystemet i 2015. I den forbindelse udvides landekvoterne med 1 pct. om året frem til 2014.

Allerede nu ses effekten ved et markant fald i kvotepriserne på de seneste mælkekvotebørser. Også i lande som Holland og Danmark er kvotepriserne nu for alvor begyndt at gå mod nul.

Danmark

Landbrug & Fødevarer skønner, at afregningsprisen vil falde knap 70 øre i 2009 til en gennemsnitspris på 2,09 kr. pr. kg. I 2010 forventes prisen at stige igen til 2,36 kr., forudsat at der kommer fornyet vækst i det globale forbrug af mejeriprodukter.

Trods et hårdt pres på den danske eksport af mejeriprodukter er det de sidste 12 måneder lykkedes at holde et dansk afregningsniveau, der ligger ca. 8 øre over gennemsnittet for de store mejerier i EU. Det skyldes blandt andet, at danske mejerier kun har en mindre omsætning i spotmarkederne for mejeriprodukter, mens det meste af eksporten er knyttet op på kontrakt salg. Derfor går der lidt længere tid, før ændringer i afsætningsforholdene slår igennem på den danske mælkepris.

Den lave dollarkurs og den manglende efterspørgsel har dog også ramt indtjeningen for de danske mejerier. Ligesom resten af mejeriindustrien i Europa er man under et voldsomt pres i øjeblikket, og det medfører en række tilpasninger i både salgs- og forarbejdningsaktiviteter.

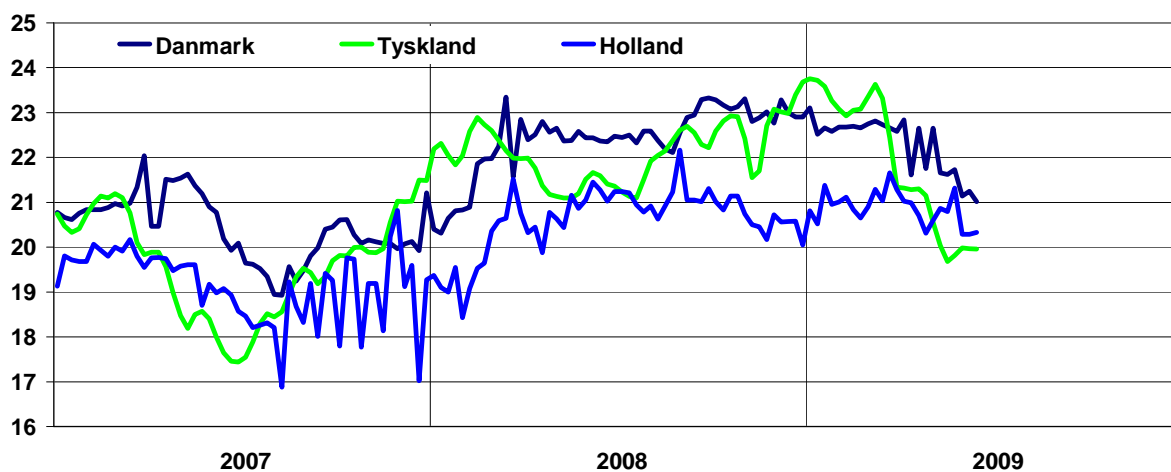
Tabel 8. Mælkeproduktionen i Verden, mio. kg

	2005	2006	2007	2008	Prognose *2009	Pct.-ændring 2008 til 2009
EU 27	134.672	132.206	132.604	134.000	134.400	0,3
Nordamerika	97.915	100.554	103.057	105.110	106.097	0,9
Sydamerika	33.750	35.430	36.300	38.990	40.735	4,3
Indien	37.520	41.000	42.890	44.100	45.140	2,3
Rusland	32.000	31.100	32.200	32.500	32.830	1
Kina	27.534	31.934	35.252	36.700	38.630	5
Australien og New Zealand	24.929	25.959	25.510	24.641	26.025	5,3
Øvrige	21.708	20.663	20.004	19.060	18.360	-3,8
Total	410.028	418.846	427.817	435.101	442.217	1,61

*Foreløbige tal.

Kilde: USDA

Figur 9. Prisudvikling for ungtyre (O3), kr. pr. kg slagtet vægt

Oksekød

Verden

Den globale produktion af oksekød ventes at falde med 2 pct. i 2009. Forbruget ventes at falde med godt 1 pct. i 2009. I både USA, Brasilien og Argentina er væksten i oksekødsproduktionen bremset op som følge af dårlig økonomi i sektoren.

Forsyningssituationen af oksekød kan i nogle områder blive stram i 2010, hvis produktionsøkonomien ikke bliver bedre. Kvægbestanden i USA er nu på det laveste niveau siden 1959. I Argentina er store græsarealer inddraget til dyrkning af andre afgrøder eller ramt af tørke, og det presser foderforsyningen i kvægproduktionen.

I Brasilien forventes en tilbagegang i produktionen på 1 pct., mens eksporten ventes at falde hele 7 pct. Mens brasilianerne har fået styr på mund-og klovsygen, er eksporten nu påvirket af dårlig økonomi i branchen med konkurser og lukning af forarbejdningssteder.

Det globale forbrug af oksekød er ramt af den økonomiske recession med markant tilbagegang i blandt andet Rusland og Argentina. Forbrugerne vælger billigere kødprodukter såsom svin og kylling. Der spises mindre ude, og bøffernes størrelse skrumpes.

Tabel 9. Produktion af okse- og kalvekød i Verden, 1.000 tons

	2005	2006	2007	2008	Prognose 2009	Pct. ændring fra 2008 til 2009
USA	11.318	11.980	12.096	12.163	12.105	0
Brasilien	8.592	9.025	9.303	9.024	8.935	-1
EU 27	8.090	8.150	8.188	8.100	8.200	1
Kina	5.681	5.767	6.134	6.100	6.000	-2
Argentina	3.200	3.100	3.300	3.150	3.010	-4
Mexico	2.125	2.175	2.207	2.225	2.230	0
Australien	2.102	2.183	2.172	2.159	2.100	-3
Indien	2.250	2.375	2.413	2.470	2.475	0
Rusland	1.525	1.430	1.370	1.315	1.275	-3
Canada	1.523	1.391	1.279	1.285	1.340	4
Øvrige	10.273	10.583	10.436	10.547	9.978	-5
Total	56.679	58.159	58.898	58.538	57.648	-2

Kilde: USDA

EU

Trods den økonomiske krise har oksekødspriserne i EU ligget på et forholdsvis højt niveau siden starten af 2008. Produktionen af oksekød ventes i EU at stige med 1,2 pct., mens forbruget skønnes at stige med knap 2 pct.

De forholdsvis stabile oksekødspriser på det europæiske marked skyldes blandt andet, at den globale produktion er faldet i takt med det vigende forbrug, samt at der har været en forholdsvis god balance mellem udbud og efterspørgsel internt i EU. Situationen på det brasilianske marked, hvor en større del af produktionen går til at forsyne hjemmemarkedet, smitter også positivt af på handlen i EU.

EU har i 2009 behov for at importere 500.000 tons oksekød for at dække efterspørgslen. Det er 37.000 tons mere end sidste år.

Danmark

Det ventes, at oksekødsproduktionen stiger med 3 pct. i 2009 som følge af, at kvægbestanden har været stigende gennem en periode. Forbruget af oksekød ventes at være uforandret i 2009. Efter forholdsvis gode priser i starten af året skønner Landbrug & Fødevarer, at oksekødspriserne falder omkring 8 pct. til ca. 1.796 øre pr. kg i gennemsnit i 2009. I 2010 forventes prisen at stige igen til 1.850 øre pr. kg.

Svin

Den globale svineproduktion ventes at stige med omkring 2 pct. i 2009, og forbruget forventes også at stige med omkring 2 pct.

Mens produktionen falder over 2 pct. i USA og stagnerer i Brasilien, forventes Kinas produktion at stige med 6 pct. i 2009. Kina er verdens største producent og forbruger af svinekød. Landet producerer halvdelen af den globale svineproduktion. I andet halvår 2009 forventes den kinesiske økonomi at være tilbage på vækstsporet, og det betyder, at flere og flere kinesere efterspørger mere og mere svinekød. Det øgede forbrug dækkes især ved at udvide hjemmeproduktionen, som subsidieres kraftigt.

Kinas faldende import, restriktioner og importafgifter i Rusland samt manglende købekraft i Ukraine er ifølge USDA hovedårsager til det store fald i den globale import af svinekød i 2009. Ligesom Kina satser Rusland på at øge egenproduktionen og forventer en stigning i 2009 på 4 pct. Samtidig er det russiske forbrug af svinekød ramt af den økonomiske recession og forventes at falde med 7 pct. i 2009.

Tilpasningerne i produktions- og handelsstrukturer er sammen med den økonomiske krise gået hårdt ud over det globale marked for svinekød. Både USA og Sydamerikas eksport er desuden ramt af importforbud fra en række lande på grund af svineinfluenza.

Tabel 10. Svineproduktionens størrelse i Verden, 1.000 tons

	2005	2006	2007	2008	Prognose 2009	Pct. ændring fra 2008 til 2009
EU 27	21.676	21.791	22.858	22.530	22.100	-2
USA	9.392	9.559	9.962	10.599	10.339	-3
Canada	1.920	1.898	1.894	1.920	1.960	2
Brasilien	2.710	2.830	2.990	3.015	3.010	0
Kina	45.553	46.505	42.878	46.150	48.700	5
Japan	1.245	1.247	1.250	1.249	1.240	-1
Andre	12.055	12.326	12.868	12.978	12.969	0
Total	94.551	96.156	94.700	98.441	100.318	2

Kilde: USDA

EU

Produktionen af svinekød ventes i 2009 at falde med 2 pct. Bortset fra stabil produktion i Tyskland er de fleste lande i EU berørt af tilbagegang i produktionen i 2009. Især produktionen i de østeuropæiske medlemslande er ramt. Den tjekkiske produktion ventes at falde 20 pct. i år, mens den polske produktion faldt 10 pct. allerede sidste år og ventes at falde yderligere 3 pct. i år.

Internt i EU sker der også en produktionsforskydning i retning af de store produktionslande. Den pressede produktionsøkonomi fører til rationaliseringer, hvor mange af de mindre rentable bedrifter vil ophøre med at producere. Fx er Spaniens eksport til øvrige EU-lande vokset kraftigt i løbet af de seneste måneder. Den samlede eksport af svinekød fra EU til resten af verden ventes dog at falde med 27 pct. i 2009 i forhold til 2008, hvor eksporten var stor.

Den globale lavkonjunktur betyder, at konkurrencen på eksportmarkederne fortsat er hård. Udsigten til faldende produktion i Nordamerika og stagnation i Sydamerika giver dog grund til at forvente, at den forbedring af afregningspriserne, som vi foreløbig har set i 2009, vil fortsætte også i 2010.

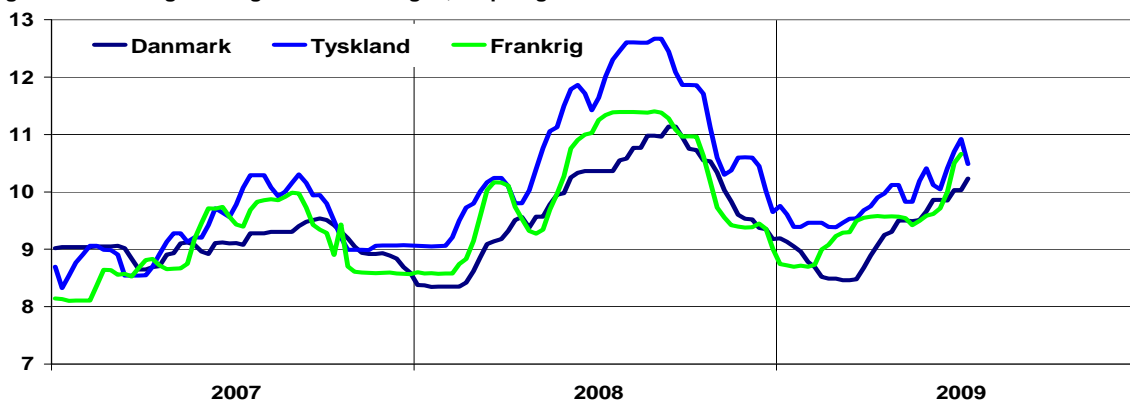
Danmark

Ifølge april-tællingen er svinebestanden på nuværende tidspunkt omkring 1,5 pct. lavere end på samme tid sidste år. Det skyldes, at bestanden af slagtesvin er faldet 12 pct. i forhold til samme tid året før. Bestanden af drægtige søer og grise under 50 kg er til gengæld steget 2 pct. i forhold til 2008, og det indikerer, at produktionen af grise herhjemme igen vil stige.

De strukturelle bevægelser i retning af øget produktion af 30 kg's grise til eksport betyder dog, at mængden af færdigproduceret svinekød vil falde en anelse også i 2010. Landbrug & Fødevarer forventer, at produktionen af svinekød vil falde med godt 3 pct. i 2009 og 0,2 pct. i 2010.

Svinenoteringen i Danmark har ligesom i resten af Europa været meget svingende siden 2006. Efter en markant nedtur i 2007, gik priserne op i midten af 2008, men det holdt ikke året ud på grund af nedgang i forbruget. I løbet af 2009 er noteringen dog blevet løbende forbedret, og Landbrug & Fødevarer forventer en fortsat stigning i de danske afregningspriser. Landbrug & Fødevarer skønner, at den gennemsnitlige afregningspris ender på 9,70 kr. pr. kg i 2009, hvorefter den skønnes at stige til 10,81 kr. pr. kg i 2010.

Figur 10. Udviklingen i slagtesvinenoteringen, kr. pr. kg

Slagtefjerkræ

Verden

Det globale forbrug af kyllingekød forventes at vokse med ca. 1 pct. i 2009, skriver USDA i deres seneste markedsprognose for fjerkrækød. Det er en nedskrivning på 3,5 pct. i forhold til deres oprindelige prognose for 2009. Det er hovedsageligt forbruget i Kina, Rusland og Argentina, der vokser mindre end tidligere forventet, mens forbruget i USA og Indien tegner til at falde. Forbruget i EU er til gengæld opskrevet og forventes at stige 1 pct. i 2009. Trods stigende priser på fjerkrækød øges forbruget af kyllingekød pr. indbygger fortsat.

På produktionssiden er de seneste års massive vækst nu erstattet af en mere afdæmpet vækst på 2 pct. i 2009. Både i USA og Brasilien har en tynget produktionsøkonomi sat en stopper for vækstraterne i kyllingeproduktionen. I USA skyldes det både højere omkostninger til foder og energi samt et prispres som følge af et vigende hjemmemarked.

I Kina dæmpes udviklingen i kyllingeproduktionen af store tab i fjerkræindustrien i forbindelse med Aviar Influenza. Det har betydet lukning af mange slagterier. Samtidig er der stor arbejdsløshed blandt de kinesiske gæstearbejdere - et forbrugersegment, der efterspørger meget kyllingekød. Mere velstillede kinesere foretrækker svinekød.

Rusland har investeret kraftigt i fjerkræsektoren, og her forventes fortsat en produktionsstigning på mere end 10 pct. Trods ambitioner om selvforsyning er landet dog stadig nettoimportør af fjerkrækød, om end importen ventes at falde med 15 pct. i 2009.

Forventningerne til USA's eksport af fjerkrækød er også nedtonet i USDA's seneste prognose. De første 4 måneder af

2009 har vist et stort fald i eksporten til Rusland, som er USA's største marked for fjerkrækød, men både Mexico og Kina har øget importen i forhold til samme periode sidste år.

EU

I EU forventes produktionen at stige med 0,5 pct. i 2009, mens der forventes et fald i eksporten på 7 pct. i forhold til 2008. Importen af kyllingekød er nogenlunde uændret, og samlet set betyder det, at EU's stigende forbrug opsuger den manglende eksport. En normalisering af efterspørgslen efter fjerkrækød i EU har sammen med en stabil produktion skabt et fornuftigt prisniveau, den økonomiske situation taget i betragtning.

Danmark

Herhjemme forventes produktionen af kyllingekød at stige med 2 pct. både i 2009 og 2010. Efter en nedgang i produktionen i 2006 og 2007 på grund af dårlig produktionsøkonomi vendte udviklingen i 2008, hvor der igen kom en bedre balance mellem foderudgifter og afregningspriser på kyllinger. Trods høj produktivitet kan det dog fortsat være svært at få økonomi i den danske kyllingeproduktion, da høje krav til bl.a. fødevarerikkerhed begrænser muligheden for at indkøbe dyr og foder, hvor det er billigst.

Landbrug & Fødevarer skønner, at afregningsprisen for slagtekyllinger vil falde 11 pct. i gennemsnit til 5,39 kr. pr kg i 2009. Herefter vil den stige 1 pct. igen i 2010.

Æg

EU

For ægproduktionen i EU forventes fortsat stabile priser i 2009, da der er god balance mellem udbud og efterspørgsel. Det nuvæ-

rende prisniveau afspejler det fald, der har været i foderudgifterne. Som følge af det normale sæsonudsving vil der også i 2009 indtræde et prisfald over sommeren på grund af lavere efterspørgsel. Derefter vil efterspørgslen og dermed priserne igen stige frem mod jul.

Danmark

I Danmark er der fortsat en god afsætning på hjemmemarkedet til rimelige priser. Forbrugerne vælger i høj grad at købe danske æg, hvor forekomsten af salmonella er meget lav. Danmark er i maj 2009 blevet anerkendt som det første medlemsland i EU, der opnår særstatus for salmonella i æg. Med særstatus kan myndighederne stille krav til, at importerede æg skal være fri for salmonella. Det vil i fremtiden stille de danske producenter bedre med hensyn

til at få aflønnet deres indsats over for bekæmpelse af salmonella.

Herhjemme er der en forholdsvis stabil efterspørgsel efter metodeæg og jævn vækst i salget af økologiske æg. Det betyder, at den gennemsnitlige afregningspris for den danske ægproduktion også i fremtiden vil ligge langt over prisen for standard-buræg. Løbende udskiftes konventionelle buranlæg også med berigede bure, hvor der gives ekstra pristillæg for æg i vægtklasserne medium og large.

Landbrug & Fødevarer forventer, at den danske ægproduktion vil vokse med et par procent om året i både 2009 og 2010, mens afregningspriserne i gennemsnit vil falde knap 2 pct. i 2009 og være uændret i 2010.

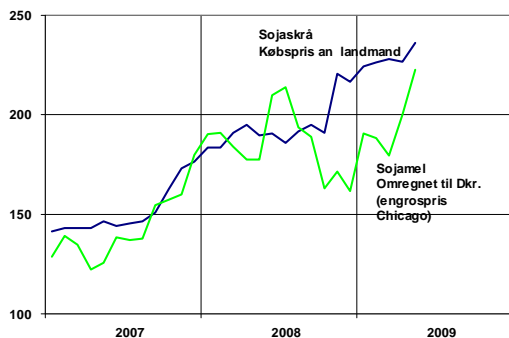
Driftsmidler

Foderstoffer

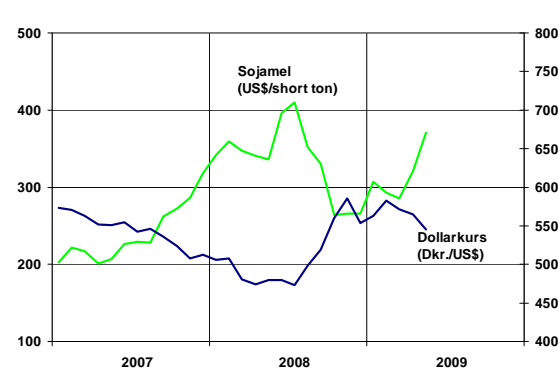
Den globale produktion af oliefrø i 2009/10 skønnes af USDA at blive 7 procent højere end sidste år, fordi især amerikanske, argentinske og brasilianske landmænd vælger at udvide arealerne med soja.

Landbrug & Fødevarer skønner, at sojaskråprisen i 2009 i Danmark leveret hos

Figur 11. Priser på sojaskrå

Figur 12. Sojamelpris og dollarkursen

Kilde: USDA

landmanden bliver 223 kr. pr. hkg, og det er 28 kr. mere i forhold til året før. I 2010 forventes prisen at falde til 175 kr. pr. hkg som følge af et større udbud. Foderkornpriserne forventes at udvikle sig i takt med salgspriserne på byg, dog med korrektion for den del af prisen, der går til transport-

Tabel 11. Markedsoversigt for sojabønner, mio. tons

	USA	-----Væsentlige produktionslande -----			----- EU -----	
	Sæson-gns. pris US\$/bushel	Produktion	Forbrug1)	Lager	Produktion	Import
2004/2005	5,74	186,5	163,7	38,8	0,83	14,08
2005/2006	5,66	220,7	185,2	53,2	1,17	13,94
2006/2007	6,43	237,1	195,7	62,9	1,23	15,29
2007/2008	10,10	221,2	201,9	52,9	0,72	15,12
2008/2009*	10,00	210,6	192,3	41,0	0,65	12,80
2009/2010**	10,00	243,7	201,3	51,8	0,80	12,90

*Foreløbig

**Skøn juli 2009-07-16

1) Sojabønner til sojamel og olie

Kilde: USDA

omkostninger og avancer. Avancer og transportomkostninger anslås at udgøre ca. 10 pct. af foderkornsprisen. Foderkornsprisen har siden sidste høst været kraftigt faldende. Efter næste høst ventes priserne fortsat at falde i forhold til høståret 2008/2009. Landbrug & Fødevarer skønner, at prisen på foderbyg i 2009 bliver på 113 kr. pr. hkg, og det er 49 kr. mindre end i 2009. I 2010 forventes prisen at ligge næsten uændret på 115 kr. pr. hkg.

Kunstgødning

Gødningspriserne er i gennemsnit steget 7 pct. om året fra år 2000 til 2007. I 2008 steg priserne dog med næsten 70 pct. Det var de høje priser på energi, der drev kvælstofpriserne op - kombineret med en stor global efterspørgsel. Billedet er dog vendt nu, og priserne på kvælstofgødning har været kraftigt nedadgående i løbet af 2. kvartal 2009.

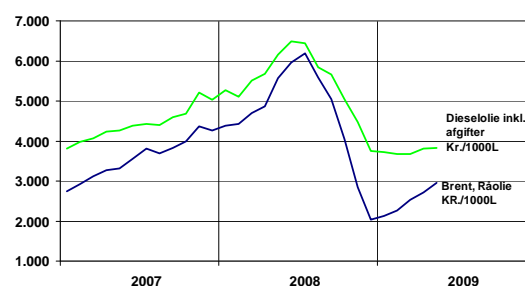
Prisen på kali er ikke faldet i helt samme takt som kvælstofpriserne, men der er opbygget store lagre, som kan indikere et fortsat prisfald. Med udgangspunkt i markedssituationen og forventede lave oliepriser både i 2009 og 2010 skønnes gødningspriserne i gennemsnit at holde samme prisniveau fra midten af 2009 og frem til udgangen af 2010. Det vil resultere i et

gennemsnitligt prisfald på 16 pct. både i 2009 og 2010.

El og brændstof

Efter en lang periode med global højkonjunktur lå brændstofpriserne på et meget højt niveau i slutningen af 2007. Økonomisk afmatning i efteråret 2008 har dog ændret billedet, og brændstofpriserne er nu faldet til et meget lavere niveau. Det forventes, at prisen kun vil stige moderat resten af 2009 og i 2010. Det skønnes, at brændstofpriserne i gennemsnit vil ligge 30 pct. lavere i 2009 i forhold til 2008. I 2010 forventes prisniveauet at stige 6 pct.

Figur 13. Dieselolie inkl. afgifter, kr. pr. 1.000 liter

Udsæd

Udsædspriserne steg i driftsåret 2007/08, men vil i driftsåret 2009/2010 være tilbage på et mere normalt niveau. Forklaringen på det dyrere udsæd var de høje kornpriser.

Pris- og lønudvikling

Den økonomiske afmatning har medført stigende ledighed, og det vil dæmpe lønudviklingen i de kommende år. Også inflationen forventes at blive lav, og det betyder, at prisstigninger på både tjenesteydelser og reparation og vedligehold vil blive lavere end i de foregående år. Under højkonjunktoren steg priserne på disse poster med 3-4 pct. om året. I 2009 og 2010 forventes stigninger på henholdsvis 2 og 1 pct.

Fastsættelsen af den direkte løn til ansatte i landbruget sker på varierende vilkår. For en del af området reguleres lønnen af overenskomsterne mellem SALA og 3F. Seneste overenskomst blev indgået 1. marts 2008. Den fastlægger en lønstigning på 4,5 pct. fra 2009 til 2010. Udbuddet af arbejdskraft må dog forventes at stige, og det kan betyde, at det bliver lettere for landmændene at finde kvalificeret arbejdskraft, der vil arbejde til den overenskomstbestemte løn.

Litteratur anvendt ved udarbejdelsen af prisnotatet

Agra Europe	Agra Europe, flere numre
Brancheudvalget for frø	Årsberetning
Coceral	Cocereals Forecast 2009
De Økonomiske Råd	Dansk Økonomi, forår 2009
European Commission	Prospects for Agricultural Markets 2008-2015
FAO 2009	Food Outlook
Finansministeriet	Økonomisk Redegørelse, maj 2009
Fødevarerhverv	Beslutningsreferat fra forvaltningskomiteerne
Landbrug & Fødevarer	Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter
Landbrug & Fødevarer	Meddelelse nr. 9 (DMA)
LTO Nederland	Milk Prices
Plantedirektoratet	Frøavlsstatistik
USDA 2009	World Grain Situation and Outlook
USDA 2009	World Oilseed Situation and Outlook
USDA 2009	Livestock and Poultry: World Markets and Trade
USDA 2009	Livestock, Dairy, and Poultry Outlook
USDA 2009	World Agricultural Production
USDA 2009	World Aggregated Supply and demand Estimates
USDA 2009	Oil Crops Outlook
USDA 2009	Sugar and Sweeteners Outlook

